

SZEGEDI KUTATÓK SZENZÁCIÓS FELFEDEZÉSE – A STRESSZ KEZELÉSÉBEN SEGÍTHET

Megtalálták a hormonok kapuját az agyban

Tamás Gábor (balról) és Oláh Szabolcs felfedezését a legjelentősebb tudományos lap, a Nature közölte. FOTÓ: SCHMIDT ANDREA

Speciális idegsejt működését tárták fel az agyban szegedi kutatók – írja a Nature. Azt is kiderítették, hogy rajta keresztül hatnak a stresszért és a menstruációs ciklusban fellépő hangulatváltozásért felelős hormonok.

SZEGED DOMBAI TÜNDE

Szegedi agykutatók bravúrkísérletekkel tárták fel egy speciális idegsejt működését – adta hírül a világ legtekintélyesebb tudományos lapja, a Nature. Azt is megfejtette a Szegedi Tudományegyetem Élettani, Szervezettani és Idegtudományi Tanszékén a 40 éves Tamás Gábor neurobiológus kutatócsoportja, hogy a sejt a hormonok kapuja az agyban: rajta keresztül hatnak a stresszért és a menstruációs ciklusban jelentkező hangulatingadozásért felelős hormonok. Világsikerük új irányba indíthatja a gyógyszerkutatást.

Eddig ismeretlen volt a neurogliaform nevű speciális idegsejt működési elve, amit a szegedi kutatóknak sikerült megfejteniük az agykéregben. Hat évig kísérletezett a csoport – Oláh Szabolcs, Füle Miklós, Komlósi Gergely, Varga Csaba, Báldi Rita és Barzó Pál –, mire kiderült, hogy ezek a sejtek, ellentétben a többi agykérgi idegsejttel, Vizi E. Szilveszter korábbi MTA-elnök, agykutató elmélete szerint működnek. Oláh Szabolcs hétköznapi példával magyarázta a felfedezés lényegét: ezeknek a sejteknek az eddig ismert sejtekhez képest annyira más a működése, mintha ahelyett, hogy elmondanánk valakinek egy hírt, mostantól az újságban is közléhetnénk. Ehhez az információval való elárasztáshoz – a szegediek kiderítették – ezeket a speciális sejteket kell befolyásolni. A tájékoztatáshoz a sejtek jeladó anyagot adnak át. Így nemcsak a többi sejt jelfogadásra alkalmasnak tartott részére érkezik információ, hanem egyszerre elérhető az elárasztott területen lévő minden idegsejt vagy sejtrész. Ahhoz hasonlóan, mint mikor egy stadionban le- és felkapcsoljuk a villanyt. Azért képesek hírszórásra ezek a speciális idegsejtek, mert a jeladójuk rendkívül sűrűn behálózta a célterületet, így a jele mindenkit megtalál.

ÉVENTE 2000 HAMVASZTÁST VÉGEZNEK A SZEGEDI KREMATÓRIUMBAN

Itt egy óra, ami a földben huszonöt esztendő

Por és hamu vagyunk – mintegy 3 liternyi. A test nagyjából egy óra alatt porlad el a szegedi hamvasztóüzem ezer fokra hevített kemencéiben. A szív izzik legtovább.

SZEGED
R. TÓTH GÁBOR

Fülemet mély, zúgó hang, szememet a hideg acél látványa tölti be a szegedi hamvasztóüzem kemencéi előtt. Enyhe melegséget érzek, ahogy közelebb lépek a mintegy ezer fokra felhevített berendezéshez.

Gyász, kegyelet, a haláltól való, belénk nevelt félelem – ezek a gondolatok kavarnak bennem, mikor belépek a krematóriumba. Illik-e szembesülnöm azzal, ami itt történik? Csak a teste – jut eszembe a Gárdonyi Géza sírján olvasható feliratra.

– A holttest koporsóban érkezik, felöltöztetve, letakarva. Lábán és csuklóján is azonosító cédula van, ez végig rajta marad. Nem igazak azok a rémhírek, hogy összekeveredhetnek a testek – halljuk Molnár Tamástól, a Szegedi Testamentum Temetkezési Kft. ügyvezető igazga-

tójától. Mutatja: a test a hatalmas, fehér ajtajú berendezésekkel teli hűtőterembe kerül. A corpast 5 fokon tartják, nem fagyasztják le. Lehetőség van bemutatásra, ravatalra is, hogy hozzátartozói méltóképpen búcsúzhassanak szerettüktől.

Mielőtt a hamvasztótérbe kerülne, a hamvasztómesterek még egyszer ellenőrzik a testet. Mindegyik mellé kerül

**„A hamvakat az esetek 30 százalékában elviszik, mert sokan szétszórják azokat – leggyakrabban folyókba, földekre.”
Molnár Tamás**

egy pár centis fémhasáb, amire az elhunyt egyedi azonosítószámát írják – a fémdarab elkíséri a hűtőkamrától az urnáig.

– Itt egy óra alatt történik meg az, ami a földben 25 év alatt – fogalmaz Molnár Tamás, mikor a gázfűtésű, hőálló, samottszerű téglával kirakott két kemencébe lépünk.

Ezeket 700 és 1000 fok között hevítik. Ide kerülnek be a testek, hamvasztókoporsóban. Kizárólag természetes anyag kerülhet a kemencébe, az égés miatt – a lakk is csak vizes alapú lehet. Az égéstermékét még egyszer utóégetik. Az égési folyamat 50 percig, egy óráig tart, függően a test tömegétől. 120 kilogramm felett súlydíjat kell fizetni. Azt olvastuk valahol: a szív porlad el utoljára, a többi izom és szövet már rég elhamvadt, míg az mindig izzik. A hamvasztómester szerint ez változó. A csontok, mésztartalmuk miatt, szinte teljesen megmaradnak. Ezeket egy fémedénybe gyűjtik, lehűtik és egy golyós malomban porrá őrlik. 2,5–3 liter hamu marad az emberből – ez összeforrasztott urnába kerül.

– A hamvakat az esetek 30 százalékában elviszik, mert sokan szétszórják azokat – leggyakrabban folyókba, földekre. De ehhez mindig engedélyt kell kérni – tájékoztat a 25 éve működő szegedi krematórium vezetője. 13 hasonló létesítmény van hazánkban – Csongrád megyében Csanádpalotán is működik. Budapesten 98, Szegeden nagyjából 70 százalék a hamvasztásos temetkezés aránya, az országos átlag 46 százalék. Főként a megyéből hozzák ide az elhunytakat, elvéve a szomszéd-

Szegeden nagyjából 70 százalék a hamvasztásos temetkezés aránya, az országos átlag 46 százalék. FOTÓ: SCHMIDT ANDREA

dos megyékből és országokból is – Romániában csak Bukarestben, Szerbiában pedig Újvidéken és Belgrádban épült krematórium. Évente nagyjából 2000 hamvasztást végeznek Szegeden.

– Hisz a feltámadásban? –

kérdezem meg önkéntelenül utunk végén Molnár Tamástól. – Nem – mondja. Ateista, de ismer olyan kollégákat, akik vallásosak. Szerinte az a fontos, hogy mindenki tiszteltben tartsa a másik meggyőződését.

HÍREK

Rogers-osztályok indulnak ősztől

NYITOTT KAPUVAL VÁRJA leendő diákjait november 11-én, szerdán 15 órától Szegeden, a Gutenberg utca 25. szám alatt a Rogers Gimnázium és Szakközépiskola, a SZEFI tagintézménye. Ősztől két nappali tagozatos osztályt indítanak, egy gimnáziumit és egy középiskolait, az utóbbit környezetvédelem és vízgazdálkodás szakon. Az iskola specialitása, hogy kiemelten figyel a tanuló életkorára, egyéni pszichés sajátosságaira, türelmesen megvárja a „beérést”. Decembertől péntekenként ingyenes felkészítést is tartanak magyarból, történelemből és angolból.

Vegyed-e? a Telineen

MA 20.45-TŐL ismét látható a Telin Televízióban a Vegyed-e? című fogyasztóvédelmi magazinműsor. Az adásban szó lesz a termékbecslővel egybekötött buszos utazások visszásságairól, az internetes vásárlásról, valamint a békéscsabai kolbászfesztiválról és az ott megrendezett fogyasztóvédelmi roadshow-ról. A műsorvezető: Simon Sz. Gabriella.

Unió vállalkozói hitelekéről

A Magyar Vállalkozásfinanszírozási Zrt. Unió vállalkozói hitelek címmel országos kampányt indított. A decemberben befejeződő rendezvénysorozat szegedi állomásán, szerdán, fél 10-kor a Novotelben Sarkadi Szabó Kornél, a Cashline Értékpapír Zrt. vezető elemzője tart előadást. A kezdeményezés célja, hogy minél több vállalkozó értesüljön az uniói forrásból támogatott hitelekéről.

Sándorfalvára tervezték. A hamvasztásnak több ezer éves múltja van, Indiában, az ókori görögök és rómaiak körében is szokás volt a holtak elégetése, s a hamvak többé-kevésbé díszes urnákba helyezése. Hazánkban először Debrecenben létesült hamvasztóüzem, 1932-ben. Az egyházi és társadalmi megítélés miatt csak 1951-ben végezték el az első műveletet. A 60-as években, Budapesten jött létre a második krematórium, s tervezni kezdték a dél-alföldit is. Eredetileg Sándorfalván épült volna fel, de a lakók tiltakozása miatt végül Szeged lett a helyszín.